

El tràfic d'èssers humans en temps de conflicte: situació actual i resposta dels Organismes Internacionals

Enfrontant els reptes del tràfic d'èssers humans en contextos de conflicte, s'examinen les respostes dels Organismes Internacionals en la recerca de solucions efectives i humanitàries: com poden les iniciatives adaptar-se als desafiaments canviants del món actual?

En les ombres dels conflictes globals actuals s'agreuja una crisi silenciosa però devastadora: el tràfic d'èssers humans. Aquesta emergència humanitària que explota les vulnerabilitats de milions i desafia la nostra moral col·lectiva i esforços internacionals per la pau i la seguretat ha atrapat a més de 40 milions de persones en formes modernes d'esclavitud. Amb aquest context crític com a teló de fons, les respostes dels organismes internacionals no són només urgents sinó vitals per protegir als més vulnerables i garantir la justícia global.

Situació actual

La crisi mundial de refugiats ha assolit nivells sense precedents amb milions de persones desplaçades de les seves llars a causa de conflictes, persecució i factors ambientals. El Banc Mundial (2021) estima que 216 milions de persones podrien veure's desplaçades internament per a 2050 en només sis regions del

món a causa del canvi climàtic. Entre aquestes poblacions vulnerables, les nenes i nens refugiats i internament desplaçats estan particularment en risc d'explotació. Malgrat els diversos esforços per abordar aquests problemes, existeix una necessitat urgent d'enfocaments innovadors per aconseguir la seva efectiva protecció.

La lluita contra el tràfic d'èssers humans és un desafiament global urgent que ha guanyat un impuls renovat a l'ONU durant el 2023. En aquest context, l'Oficina de les Nacions Unides contra la Droga i el Delicte (ONUDD) ha pres un paper de lideratge, particularment en la sensibilització i recopilació de dades. La campanya per al Dia Mundial contra el Tràfic de Persones 2023, dirigida per l'ONUDD, es concentra en conscienciar sobre les alarmants tendències actuals en aquest àmbit, sol·licitant als governs i a les forces de l'ordre intensificar els seus esforços. El gener de 2023, l'ONUDD va publicar a més el seu últim Informe Global

sobre el Tràfic de Persones. Les regions més afectades per la impunitat són l'Àfrica Subsahariana i l'Àsia del Sud, on es condemna a menys traficants i es detecten menys víctimes en comparació amb la resta del món. A més, les dones i els nens i nenes són les poblacions més afectades, sent les dones víctimes de violència física o extrema a una taxa tres vegades major que els homes, i els nens i nenes gairebé el doble que els adults. Les dones investigades per tràfic de persones també tenen més probabilitats de ser condemnades que els homes.

L'informe va revelar que la pandèmia de COVID-19 i altres crisis han augmentat les vulnerabilitats a l'explotació, encara que paradoxalment el nombre de víctimes detectades va disminuir un 11% en 2020 respecte a l'any anterior. Això es deu al fet que durant la pandèmia es van detectar menys casos de tràfic amb fins d'explotació sexual, ja que es van tancar els espais públics i les restriccions relacionades poden haver empès aquesta forma de tràfic a llocs més ocults i menys segurs, la

qual cosa dificulta la identificació de les víctimes. La pandèmia, a més de reduir les oportunitats d'operació dels traficants, pot haver debilitat la capacitat de les forces de l'ordre per detectar a les víctimes. El nombre de víctimes detectades cau per primera vegada en 20 anys, mentre la pandèmia limita les oportunitats i potencialment empeny el tràfic encara més clandestí, alhora que limita les capacitats d'aplicació de la llei per combatre el delictes. Aquesta troballa subratlla la necessitat d'una acció més eficaç i coordinada per abordar aquest delictes transnacional. L'informe també detalla com la guerra i els conflictes ofereixen oportunitats que els traficants poden aprofitar, a la vegada que demostra que la guerra a Ucraïna està elevat els riscos de tràfic.

En contrast, Heather Komenda en el seu informe 'Human trafficking in times of conflict: the case of Ukraine' (2023) assenyala que, malgrat la presència de nombrosos factors de risc per al tràfic en el context del conflicte ucraïnès, com a xarxes de tràfic preexistents,

desplaçament massiu de població i un gran nombre de dones i nens viatjant sols, no s'ha evidenciat un augment significatiu en els casos de tràfic de persones fins a la data. Komenda destaca que, encara que s'esperava un increment en el tràfic a causa d'aquests factors, l'absència de col·lapse de l'Estat i una resposta coordinada i efectiva han estat crucials per prevenir un augment en el tràfic de persones. Sense oblidar la clandestinitat abans esmentada, aquesta anàlisi ens porta a reconsiderar els models teòrics sobre la vulnerabilitat al tràfic en temps de conflicte i ressalta la importància de respostes adaptatives i immediates, sobretot en situacions de crisi.

Estratègies i respostes internacionals

Per combatre el tràfic de persones en zones de conflicte, s'han desenvolupat diverses estratègies i respostes que inclouen el monitoratge, vigilància, verificació i informe sobre poblacions en risc en situacions postconflicte i emergències humanitàries, les quals han prestat especial atenció a les nenes i nens desplaçats. Per exemple, a Filipines, per combatre el tràfic de persones entre poblacions vulnerables afectades pel tifó Haiyan, millorant l'accés a canals de referència a través d'activitats de sensibilització (OIM, 2014).

A escala global, l'ONU i altres entitats com el Canadà han llançat projectes específics per lluitar contra el tràfic il·lícit de migrants en rutes conegudes. Un d'aquests projectes, STARSOM, se centra en una ruta de tràfic que inicia a Àsia i passa per Amèrica Llatina i el

Carib cap a Nord-amèrica. El projecte busca donar suport als Estats en la prevenció i investigació d'aquest crim al llarg de les rutes principals i liderar una resposta conjunta al tràfic de migrants (Notícies ONU, 2021). A més, l'OIM i l'ONUDD van publicar la primera guia tècnica global per a la recopilació de dades sobre el tràfic de persones, llançada l'octubre de 2023, i el grup de treball de l'ONUDD (UNODC, 2023) sobre el tràfic de persones s'ha enfocat específicament en el tràfic infantil. En la seva 13a reunió, els experts van reflexionar sobre la magnitud d'aquest problema, els desafiaments que enfronten les nenes i nens víctimes del tràfic i van exhortar els Estats i altres parts interessades a intensificar les mesures de prevenció. Durant la pandèmia de COVID-19, es va incrementar l'ús de xarxes socials per part dels traficants per enganyar a les seves víctimes, un canvi en tàctiques que ha estat reportat per l'ONU. La pandèmia va exacerbar les vulnerabilitats i dificultats de les víctimes de tràfic, especialment nenes i nens, dones i migrants, qui van enfrontar una major explotació i limitacions en l'accés a serveis essencials. L'informe de l'ONU ressalta com els traficants es van aprofitar de la pèrdua de mitjans de vida i l'augment del temps a internet durant la pandèmia per atreure a les seves víctimes amb falses promeses d'ocupació (Notícies ONU, 2021).

USAID (2021), l'Agència dels Estats Units per al Desenvolupament Internacional, s'encarrega d'administrar l'ajuda exterior civil. En la seva política contra el tràfic de persones (C-TIP), enfoca les seves inversions en entorns afectats

per conflictes i crisis, establint centres de suport per a dones i nenes i proporcionant serveis mèdics i suport psicosocial a supervivents. A més, treballa en la rehabilitació i reintegració de nens alliberats de forces armades en països com la República Centrafricana, la República Democràtica del Congo i Sudan del Sud. Al terreny, el Departament d'Estat dels EUA i USAID col·laboren amb el Global Protection Cluster (GPC) per millorar la protecció en emergències humanitàries, incloent-hi la lluita contra el tràfic humà i assistència a supervivents. Aquesta col·laboració se centra també en la conscienciació i en assegurar que el finançament de donants abordi les necessitats de protecció contra el tràfic humà per oferir assistència humanitària i protecció a refugiats, sol·licitants d'asil, migrants en situació de vulnerabilitat i persones apàtrides. Aquesta col·laboració inclou treballar amb ACNUR, l'OIM, UNICEF i altres organitzacions per a un enfocament integral dirigit als desafiaments específics dels refugiats i migrants veneçolans. Es posa èmfasi en la integració de la problemàtica del tràfic en la formació de respondedors d'emergència, amb un enfocament en la protecció de poblacions vulnerables, especialment dones i nenes.

Quant al desenvolupament de capacitats en Governos i comunitats locals, s'han implementat guies de capacitació regional per integrar enfocaments contra el tràfic i desenvolupar procediments operatius estàndard per a governos per abordar respostes contra el tràfic en temps de conflicte i crisis. Un exemple destacat és el "Programa de Capacitació en Procediments

Operatius Estàndard (POE)" al Perú, implementat pel Grup de Treball per a Refugiats i Migrants (GTRM Perú) i altres organitzacions humanitàries. Aquesta iniciativa té com a objectiu capacitar a més de 100 funcionaris en la lluita contra el tràfic de persones, abastant des de la investigació fins a la protecció i reintegració de les víctimes (OIM, 2021). Paral·lelament, l'Organització Internacional per a les Migracions (OIM, 2023) ha intensificat els seus esforços a Ucraïna i països veïns, oferint assistència als desplaçats interns i nacionals de tercers països afectats pel conflicte. La prioritat és garantir la seva seguretat, identificant i abordant vulnerabilitats, incloses les relacionades amb el tràfic de persones.

També destaquen les campanyes de conscienciació pública postconflicte en llocs com Guyana, on un projecte finançat pel Departament d'Estat va abordar la crisi de refugiats veneçolans, proporcionant serveis essencials com salut, educació i protecció,

incloent-hi espais adaptats per a nens i suport psicosocial, i distribuint materials que detallen els riscos de tràfic i recursos disponibles per a migrants vulnerables o víctimes (Guyana Chronicle, 2021).

Finalment, el Grup de Coordinació Interinstitucional contra el Tràfic de Persones (ICAT, 2023) ha fet una crida a l'acció per persuadir els Estats, les empreses i el sector financer a unir esforços per combatre el tràfic de nenes i nens. Aquesta crida, realitzada el novembre de 2023, posa de manifest el reconeixement del tràfic infantil com una de les pitjors formes de violència contra ells i una preocupació mundial greu.

En conjunt, aquestes iniciatives demostren un compromís renovat i multifacètic per combatre el tràfic d'éssers humans, amb un enfocament particular en els grups més vulnerables. No obstant això, l'eficàcia d'aquestes mesures depèn en gran manera de la cooperació internacional i del compromís sostingut de tots els actors involucrats.

Els desafiaments actuals i com afrontar-los

L'efectivitat de les respostes actuals de l'ONU i altres organismes internacionals ha estat fonamental en la sensibilització i recopilació de dades sobre el tràfic humà. No obstant això, aquestes iniciatives es veuen sovint limitades per la falta de recursos i coordinació. Les respostes tendeixen a ser reactives, enfocant-se en les conseqüències del tràfic humà més que en les seves causes subjacents, com la pobresa i la desigualtat. A més, és essencial adoptar un

enfocament que reconegui les diferents necessitats de dones, homes, nenes i nens afectats pel tràfic, especialment atenent els riscos únics i la violència més gran que enfronten dones i nenes. Finalment, es requereix una avaluació i adaptació constants de les estratègies per respondre a les dinàmiques canviants del tràfic d'éssers humans, incloent-hi noves rutes, tàctiques de traficants en l'entorn digital i contextos de conflicte.

La necessitat de millorar la identificació i protecció de les víctimes continua sent primordial. L'informe de l'ONUDD del 2023 va revelar una preocupant disminució en la identificació de víctimes, la qual cosa suggereix bretxes en els sistemes de detecció i resposta. Això és particularment crític en regions on els recursos i la infraestructura per combatre el tràfic són limitats. En el futur, l'ONU ha de centrar-se a enfortir la capacitat dels països per reconèixer i assistir a les víctimes, especialment en entorns de baixos recursos.

Una altra àrea clau és la col·laboració internacional. El tràfic de persones és un crim transnacional, i la seva erradicació efectiva requereix una cooperació sense precedents entre països. Un obstacle significatiu és la discrepància entre la legislació internacional i la seva implementació a l'àmbit nacional, així com la falta de cooperació transfronterera efectiva. Tot i que l'ONU ha facilitat plataformes per al diàleg i l'acció conjunta, encara queda molt per fer per millorar la cooperació en l'aplicació de la llei, l'intercanvi d'informació i l'assistència jurídica mútua. A

més, és crucial adoptar un enfocament integral que no només persegueixi als traficants, sinó que també abordi les causes arran de la vulnerabilitat al tràfic. L'enfocament en la prevenció és vital. Les campanyes de sensibilització i educació són fonamentals, però han d'anar acompanyades d'esforços per abordar les causes fonamentals del tràfic, com la pobresa, la desigualtat i la falta d'oportunitats econòmiques. Les iniciatives de desenvolupament sostenible de l'ONU podrien integrar més estratègicament mesures per prevenir el tràfic, especialment en comunitats vulnerables.

La tecnologia i la innovació són altres fronts en els quals l'ONU podria ampliar el seu impacte. L'ús de tecnologies emergents per rastrejar i desmantellar xarxes de tràfic i per protegir a les víctimes és una àrea amb un gran potencial. No obstant això, també sorgeix la necessitat d'abordar l'ús de la tecnologia per part dels

traficants, la qual cosa requereix una estratègia global per combatre la tracta en l'espai digital. La participació activa de les comunitats locals i les organitzacions de la societat civil és fonamental, ja que sovint estan en la primera línia i poden oferir informació valuosa i suport directe a les víctimes.

En resum, encara que els esforços actuals de l'ONU han marcat avenços significatius, el camí cap a l'erradicació total del tràfic d'éssers humans exigeix una major innovació, col·laboració i compromís a escala global. L'adaptació a les noves tendències del crim, l'enfortiment de les capacitats nacionals i la prevenció proactiva seran essencials per assolir aquest objectiu.

Marta Benítez Brañas

Psicòloga i Educadora Social, Especialista en Drets Humans

Referències

Banc Mundial (2021, 13 de setembre) El cambio climático podría obligar a 216 millones de personas a migrar dentro de sus propios países para 2050. Comunicat de premsa N.º 2022/12/CCG. Disponible en: <https://www.bancomundial.org/es/news/press-release/2021/09/13/climate-change-could-force-216-million-people-to-migrate-within-their-own-countries-by-2050#:~:text=CIUDAD%20DE%20WASHINGTON%2C%2013%20de,a%20desplazarse%20dentro%20de%20sus>

Departament d'Estat dels Estats Units. (2022). \$314 millones de dólares adicionales para la respuesta humanitaria de EE.UU. a la crisis regional de Venezuela. Recuperat de: <https://www.state.gov/translations/spanish/314-millones-de-dolares-adicionales-para-la-respuesta-humanitaria-de-ee-uu-a-la-crisis-regional-de-venezuela/>

Guyana Chronicle. (2021). TIP Guyana kicks off public awareness campaign. The nation's paper. January 30 2021.

IOM, & UNODC (2023) "IOM and UNODC release new guidance to help combat human trafficking". Vienna, Geneva. Disponible en: <https://www.unodc.org/unodc/en/frontpage/2023/October/iom-and-unodc-release-new-guidance-to-help-combat-human-trafficking-through-data.html>

Inter-Agency Coordination Group against Trafficking in Persons (ICAT), (2023). "Call to Action on combating child trafficking". Disponible en: <https://icat.un.org/#:~:text=Child%20trafficking%20is%20one%20of,child%20trafficking%20with%20child>

Komenda, H. (2023) Human trafficking in times of conflict: the case of Ukraine. Recuperat de: <https://www.fmreview.org/ukraine/komenda>

Notícies ONU (2021) Los traficantes de personas se sirvieron más de las redes sociales durante la pandemia de COVID-19 para engañar a sus víctimas. Recuperat de: <https://news.un.org/es/story/2021/07/1494092>

Notícies ONU (2021) Un nuevo proyecto luchará contra el tráfico ilícito de migrantes hacia Estados Unidos y Canadá. Recuperat de: <https://news.un.org/es/story/2021/11/1500012>

Oficina de les Nacions Unides contra la Droga i el Delicte (ONUDD) (2022) Global Report on Trafficking in Persons. Recuperat de: <https://www.unodc.org/unodc/en/press/releases/2023/January/global-report-on-trafficking-in-persons-2022.html>

Organizació Internacional per a les Migracions (2021) Más de 100 funcionarios de las Macro regiones fortalecen capacidades en Procedimientos Operativos Estándar (POE) para la asistencia y protección de las víctimas de trata de personas. Recuperat de <https://peru.iom.int/es/news/mas-de-100-funcionarios-de-las-macro-regiones-fortalecen-capacidades-en-procedimientos-operativos-estandar-poe-para-la-asistencia-y-proteccion-de-las-victimas-de-trata-de-personas>

Organizació Internacional per a les Migracions (2023) Ucrania: respuesta de la OIM 2022-2023. Recuperat de: <https://www.iom.int/es/ucrania-respuesta-de-la-oim-2022-2023>

Organizació Internacional per a les Migracions (n.d.). Estados Unidos respalda las actividades de la OIM de lucha contra la trata en áreas afectadas por el tifón en Filipinas. Recuperat de: <https://www.iom.int/es/news/estados-unidos-respalda-las-actividades-de-la-oim-de-lucha-contra-la-trata-en-areas-afectadas-por-el-tifon-en-filipinas>

UNODC (2023), "Working group on trafficking in persons 2023". Retrieved from: <https://www.unodc.org/unodc/en/treaties/CTOC/working-group-on-trafficking-2023.html>

UNODC (2023), "UN calls for urgent action against human trafficking". UN News. Retrieved from: <https://news.un.org/en/story/2023/07/1139282>

UNODC (2023), "Global Report on Trafficking in Persons". Vienna, Austria. Disponible en: <https://www.unodc.org/unodc/en/human-trafficking/global-report-on-trafficking-in-persons.html>

U.S. Agency for International Development. (USAID, 2021). Countering Trafficking in Persons (C-TIP) | Policy. Retrieved from <https://www.usaid.gov/policy/c-tip>

Associació per a les
Nacions Unides
a Espanya

DESEMBRE 2023

Publicat per:

Amb el suport de:

Associació per a les
Nacions Unides
a Espanya

**Generalitat
de Catalunya**

ANUE no fa necessàriament com a seves les opinions publicades pels seus col·laboradors.